

УДК [316.334.3:324] (477.61)

Живілова М. С.

**ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ФАКТОР ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ
(ПРИКЛАД М. ЛУГАНСЬКА)**

Територіальне вираження електоральної поведінки досліджується в межах електоральної географії. Р. Ф. Туровський характеризує електоральну географію як дисципліну, в основі якої „дослідження політико-географічної диференціації території через аналіз відмінностей у політичних орієнтаціях населення” [1, с. 161]. За його визначенням, основним методом електоральної географії є порівняльний аналіз результатів голосувань у територіальному розрізі.

Згідно з класифікацією географа Я. Макфейла [1, с. 161-162] виокремлюються такі напрямки електоральної географії: 1) географія голосувань; 2) дослідження географічних факторів, які впливають на голосування; 3) географія представництва. Щодо характеристики географії голосувань, то тут провідною є модель розколів П. Тейлора та Р. Джонстона, яку вони застосували в електоральній географії на основі теорії соціально-класових розколів С. Рокана та С. Ліпсета. Концепція соціально-класових розколів засновується на тому, що електоральна поведінка обумовлюється приналежністю людей до великих соціальних груп; становищем, яке люди займають в системі соціальних розколів між центром і периферією, містом і селом, державою та церквою, власниками та робітниками [2, с. 226]. Дослідження географічних факторів, які мають вплив на електоральну поведінку, здійснюється згідно з чотирма факторами [1, 163–164]: 1) ефектом друзів і сусідів (земляцтво): кандидат отримує підтримку на своїй батьківщині чи в районах, з якими пов'язаний його життєвий шлях; 2) проблемним голосуванням: підтримка мешканцями певної території кандидата, який у процесі виборчої кампанії робить акцент на розв'язанні проблем їхніх територій; 3) ефектом виборчої кампанії: територіальні відмінності в інтенсивності та ефективності проведення виборчої кампанії; 4) ефектом сусідства: властивий для невеликих компактних сусідських спільнот; характеризується тим, що географічно близьке оточення впливає на рішення під час вибору. У географії представництва увага акцентується на аналізі представництва інтересів певних частин країни у владі, територіальній приналежності президента чи керуючої верхівки. Основна мета електорально-географічного дослідження – це поділ території за регіональними політичними культурами та визначення їх кордонів [1, с. 167]. Українській політолог К. Черкашин [3] наголошує на тому, що слід відрізняти опитувальний та екологічний підходи в дослідженні електоральної поведінки. Сутність екологічного підходу в тому, що в його межах здійснюється порівняльний аналіз статистики

підсумків голосувань залежно від місця проживання. У той час, як опитувальний підхід має справу з аналізом намірів здійснення електоральної поведінки.

Мета статті полягає у з'ясуванні, яким чином проявляється вплив територіального фактора на електоральну поведінку луганців. При цьому, беручи до уваги розподіл на опитувальний та екологічний підходи у дослідженні електоральної поведінки, ми будемо працювати в межах опитувального підходу.

Для того щоб виявити вплив територіального фактору на електоральну поведінку, необхідно визначити, яке місце досліджувана територія займає у суспільному просторі країни. Аналіз суспільного простору передбачає дослідження на трьох рівнях: виявлення специфіки фізичного (освоєного), соціального просторів і простору репрезентацій [4]. Основою розгляду є концептуальна схема аналізу простору О. Ф. Філіппова [5, с.120], згідно з якою виокремлюються два рівні: перший передбачає безпосередньо представлення простору в трьох площинах аналізу як місце, місце місць та простір, який вміщує, другий рівень представлений трьома позиціями: інтуїції простору спостерігача, нерефлектоване значення простору для тих, хто взаємодіє у просторі; простір як тема комунікації тих, хто взаємодіє у просторі. Матриця, яка утворюється в процесі накладання двох рівнів один на одного подана в табл. 1.

Таблиця I

Концептуальний каркас соціології простору [5, с. 120]

	I. Інтуїції простору спостерігача	II. Нерефлектоване значення простору для тих, хто взаємодіє у просторі	III. Простір як тема комунікації тих, хто взаємодіє у просторі
A. Місце	A _I Місце спостерігача	A _{II} „Відчуття місця” учасників взаємодії	A _{III} Тематизація місця як предмета боротьби та договору, області проживання та діяльності
B. Місце місць	B _I Місце місць спостерігача	B _{II} Практична схема простору учасників взаємодії	B _{III} Тематизація території за взірцем лематизації місця, чітке обговорення території

С. Простір, що осягає	С _I . Ідея простору спостерігача	С _{II} . Спільна ідея простору учасників взаємодії	С _{III} . Геометрія, фізика, філософія, космологія, теоретична географія, геополітика
-----------------------	---	---	--

Спираючись на дану схему аналізу простору, м. Луганськ можна уявити як місце в суспільному просторі України; регіон Донбас, до якого належить місто, як місце місць; а весь суспільний простір України як такий, що осягає ці місця.

Розглянемо докладніше характеристику Луганська щодо його приналежності до регіону Донбас. Формування регіону наприкінці XVIII ст. було можливим завдяки вигідному геополітичному положенню та наявності корисних копалин. Індустріальний розвиток регіону потребував наявності більшої робочої сили, що вплинуло на приплив переселенців різних національностей, серед яких домінували росіяни. Донбас формувався як соціокультурна територіальна спільнота на базі домінуючої україно-російської етнічної коаліції. Наведені процеси обумовили суспільний проект Донбасу, який базується на принципах співгромадянства, що передбачає суспільно-політичну основу формування модерної української нації, в якій перевага надається полікультурності, багатоконфесійності, і головними в межах нації виявляються політичні та економічні лояльності [6, с. 7]. Суспільний проект співгромадянства впливає на самоідентифікацію луганчан та сприйняття свого міста в межах всієї країни: „...сучасні луганчани виокремлюють своє місто як особливе місце у просторі суспільства. Сам цей простір на даному рівні виглядає як множина / калейдоскоп місць з різними властивостями. Простір України постає для пересічного луганчанина як гетерогенний за лінією схід – захід, але розімкнутий щодо Росії з її соціальними місцями” [7, с. 135].

Щодо гетерогенності простору за лінією Схід – Захід, то в Україні модель розколів в її територіальному вираженні фіксується саме за цією лінією. О. Г. Стегній, проаналізувавши політичну культуру України в її регіональних зрізах, виявив, що для переважної більшості громадян України підтримка демократичних цінностей є пасивною, окрім мешканців заходу країни, де фіксується високий рівень підтримки демократії та більший рівень політичної активності громадян порівняно з іншими частинами країни (центром, півднем, сходом) [8]. О. Г. Стегній вказує на те, що „різниця в історичних умовах формування соціокультурних середовищ на різних територіях України призводить до відчутних регіональних ідеологічних відмінностей” [8, с. 43]. Одним із головних факторів при цьому стає мовна ідентифікація. Саме на мовному питанні найбільше спекулюють політтехнологи для

розпалювання міжрегіональних суперечностей, в яких крайніми полюсами країни виступають регіони Донбас і Галичина. Насправді, історичні умови формування Галичини та Донбасу визначили особливості різних суспільних проектів цих регіонів [6]. Для Галичини – це проект етнічної та культурної єдності, тобто утворення модерної української нації на основі титульної нації – українців [6]. Для Донбасу – це згадуваний вище проект співгромадянства. Наведені проекти суспільного розвитку мають свій вплив на електоральну поведінку виборців, що підтверджується в дослідженні політичної культури регіональних спільнот України [8].

У ході дослідження „Політичні партії та населення в період виборчої кампанії: контекст великого міста” ми намагалися виявити, як впливає територіальна солідарність (земляцтво) на обрання кандидата (тобто аналізували такий географічний фактор голосування як ефект друзів або сусідства). Для цього ми використовували питання: „Чи важливий для Вас зв’язок депутата з Луганськом?”¹. Гіпотеза стосовно розподілу відповідей на це питання полягала в тому, що зв’язок кандидата з Луганськом буде значимим фактором для виборців. Формулювання гіпотези було визначено тим, що міська (локальна) ідентичність у структурі ідентичностей луганців є значущою і поступається місцем лише ідентичності, пов’язаній із приналежністю до родини [9, с. 47].

Проте, отримані дані демонструють інше: для більшої кількості опитаних (31,8%) не так важливо, де народився і виріс кандидат, натомість головним є знання проблем міста (Табл. 2). Другою за частотою відповідей є позиція: „важливо, що він тут народився і виріс” (22,9%), третьою – „важливо не те, що він тут народився, а те, що він до останнього часу тут мешкав і знає місто” (10,7%). Причетність кандидата до Луганська не має значення для 18,8% опитаних, вагались з відповіддю 11,0%, не відповіли 4,7%. До речі, щодо лідерства позиції „важливість знання проблем міста”, то розподіл відповідей на запитання „Яка причина того, що Ви вирішили голосувати за обраного Вами кандидата?” показав, що перше місце займає позиція „багато зробив(ла) корисного для округу” (23,0%). Це свідчить про те, що знання та розв’язання проблем міста є визначальними під час обрання кандидата.

¹ В анкеті: „Важна ли для вас связь депутата с Луганском?”.

Таблиця 2

Розподіл відповідей на запитання „Чи важливий для Вас зв’язок депутата з Луганськом?” залежно від районування міста (у % від кількості опитаних)

№ п/п	Варіанти відповіді	Усі опитані (n=1100)	Ж. ¹ р-н (n=465)	Л. р-н (n=245)	К. р-н (n=99)	А. р-н (n=291)
1.	Важливо, що він тут народився і виріс	22,9	26,5	22,4	18,2	19,2
2.	Важливо не те, що він тут народився, а те, що він до останнього часу тут мешкав і знає місто	10,7	11,8	11,8	9,1	8,6
3.	Неважливо, де він народився і виріс, а важливо, що він знає проблеми міста	31,8	32,5	35,5	27,3	29,3
4.	Це не має ніякого значення	18,8	16,6	15,5	23,2	23,7
5.	Важко відповісти	11,0	9,7	7,3	15,2	14,8
6.	Немає відповіді	4,7	3,0	7,3	7,1	4,5
	Разом	100	100	100	100	100

Аналогічний розподіл співвідношень за відповідями спостерігається за такими досліджуваними групами: вік, стать, етнічна приналежність, район проживання. Проте, дана тенденція порушується у розподілі відповідей за освітою та соціально-професійною приналежністю у бік збільшення значення зв’язку кандидата з

¹ Відповідно до скорочень читати: „Ж. р-н.” – Жовтневий район, „Л. р-н.” – Ленінський р-н., „К. р-н.” – Кам’янобрідський район, „А. р-н.” – Артемівський р-н.

територією під час зниження соціально-професійного статусу та рівня освіти (для розподілу за соціально-професійною приналежністю фіксується значимий на рівні 0,001 показник $\chi^2=78,242$).

Таблиця 3

Розподіл відповідей на запитання „Чи важливий для Вас зв’язок депутата з Луганськом?” залежно від освіти (у % від кількості опитаних)

№ п/п	Варіанти відповіді	Вища (n=414)	Середня спец. чи неповна вища (n=502)	Повна середня (n=98)	Неповна середня (n=29)	Початкова (n=33)
1.	Важливо, що він тут народився і виріс	19,8	25,5	25,5	31,0	12,1
2.	Важливо не те, що він тут народився, а те, що він до останнього часу тут мешкав і знає місто	11,4	8,8	15,3	17,2	18,2
3.	Неважливо, де він народився і виріс, а важливо, що він знає проблеми міста	34,8	32,5	25,5	20,7	21,2
4.	Це не має ніякого значення	22,0	16,9	15,3	10,3	18,2
5.	Важко відповісти	8,5	10,8	15,3	20,7	21,2
6.	Немає відповіді	3,6	5,6	3,1	-	9,1
	Разом	100	100	100	100	100

Таблиця 4

Розподіл відповідей на запитання „Чи важливий для Вас зв’язок депутата з Луганськом?” залежно від соціально-професійної приналежності (у % від кількості відповідей)

№ п/п	Варіанти відповіді	робітники (n=345)	керівники (n=32)	службовці (n=70)	підприємці (n=55)	гуманітарна інтелігенція. (n=46)	студентство (n=76)	безробітні (n=63)	пенсіонери (n=351)
1.	Важливо, що він тут народився і виріс	16,1	19,4	27,5	9,6	31,8	23,6	39,7	28,5
2.	Важливо не те, що він тут народився, а те, що він до останнього часу тут мешкав і знає місто	11,9	12,9	7,2	21,2	4,5	6,9	1,7	13,6
3.	Неважливо, де він народився і виріс, а важливо, що він знає проблеми міста	40,4	22,6	36,2	34,6	31,8	30,6	22,4	30,6
4.	Це не має ніякого значення	20,1	29,0	27,5	30,8	22,7	18,1	20,7	15,4
5.	Важко відповісти	11,6	16,1	1,4	3,8	9,1	20,8	15,5	11,9
	Разом	100	100	100	100	100	100	100	100

Варто зупинитися на виявлених проблемах. Фіксується однакова значимість зв’язку з територією та знанням проблем міста для гуманітарної інтелігенції (31,8%), при цьому з високим відсотком неважливості зв’язку з територією взагалі для цієї ж соціально-

професійної категорії (табл. 4). Також для рівня освіти „початкова” фіксується приблизно однаковий розподіл (із різницею у 3%) відповідей між показниками неважливості зв’язку з територією, важливістю знання проблем міста, важливістю мешкання певний час на вказаній території та ваганням у відповіді (табл. 3), що можна інтерпретувати як відсутність чіткої позиції з цього питання у вказаної освітньої групи.

Якщо подивитися на розподіл відповідей залежно від електоратів партій (табл. 5), то побачимо, що для Партії Регіонів, ВО „Батьківщина”, УДАР зберігається встановлена на початку аналізу тенденція, коли важливішим за територіальний зв’язок є знання проблем території. Для партії Н. Королівської „Україна – вперед!” фіксуємо приблизно однакову значимість як зв’язку з територією, так і зі знанням проблем, неважливістю територіального чинника під час визначення політичних вподобань, а також ваганням у відповіді, що можна інтерпретувати як відсутність чітко визначеної позиції з цього питання. Подібну ситуацію спостерігаємо і в розподілі відповідей електорату КПУ, проте тут помітно більше злиття позицій і менший процент вагання у відповіді (11,3% для КПУ та 18,5% для „Україна – вперед!”). Результати за іншими партіями, хоча і подано в таблиці, проте незначна кількість їхнього електорату (табл. 6), порівняно з кількістю електорату проаналізованих вище партій, не дає змоги репрезентативно проаналізувати розподіл відповідей по цих партіях.

Таблиця 5

Розподіл відповідей на запитання „Чи важливий для Вас зв’язок депутата з Луганськом?” за партіями (у % від кількості опитаних)

№ п/п	Варіанти відповіді	КПУ (n=115)	СПУ (n=4)	Партія Регіонів (n=403)	ВО „Батьківщина” (n=30)	„Наша Україна” (n=2)	ВО „Свобода” (n=4)	Радикальна партія О. Ляшка (n=9)	Україна – Вперед! (n=27)	УДАР (n=69)
1.	Важливо, що він тут народився і виріс	23,5	-	25,6	16,7	100	-	44,4	22,2	21,7
2.	Важливо не те, що він тут народився, а те, що він до	18,3	-	10,9	10,0	-	25,0	-	11,1	10,1

	останнього часу тут мешкав і знає місто									
3.	Неважливо, де він народився і виріс, а важливо, що він знає проблеми міста	23,5	50	36,0	56,7	-	-	22,2	22,2	23,2
4.	Це не має ніякого значення	20,9	-	16,9	13,3	-	-	11,1	18,5	27,5
5.	Важко відповісти	11,3	25	6,9	3,3	-	25,0	11,1	18,5	13,0
6.	Немає відповіді	2,6	25	3,7	-	-	50,0	11,1	7,4	4,3
	Разом:	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Таблиця 6

Розподіл відповідей на запитання „Якби вибори до ВР проходили у наступну неділю, то яку партію Ви б підтримали?” за районами (у % від кількості опитаних)

№ п/п	Варіанти відповіді	Усі опитані (n=1100)	Ж. р-н (n=465)	Л. р-н (n=245)	К. р-н (n=99)	А. р-н (n=291)
1.	КПУ	10,5	10,5	7,8	12,1	12,0
2.	СПУ	0,4	0,2	0,8	-	0,3
3.	Партія Регіонів	36,6	36,1	40,4	42,4	32,3
4.	ВО „Батьківщина”	2,7	1,5	5,7	-	3,1
5.	„Наша Україна”	0,2	-	0,4	-	0,3
6.	ВО „Свобода”	0,4	0,2	0,8	1,0	-
7.	Радикальна партія О. Ляшка	0,8	0,6	1,2	-	1,0
8.	Україна – вперед!	2,5	2,6	1,2	6,1	2,1
9.	УДАР	6,3	6,7	5,3	5,1	6,9
10.	Інше	6,2	8,8	4,1	7,1	3,4
11.	Важко відповісти	15,8	14,4	16,7	15,2	17,5
12.	Немає відповіді	17,7	18,3	15,5	11,1	21,0
	Разом:	100	100	100	100	100

Таблиця 7

Розподіл відповідей на запитання „Якби вибори до ВР проходили у наступну неділю, то яку партію Ви б підтримали?” залежно від типу населеного пункту (у % від кількості відповідей)

№ п/п	Варіанти відповідей	м. Луганськ (n=905)	міста Луг. обл. ¹ (n=450)	села Луг. обл. (n=571)
1.	КПУ	12,7	18,4	18,4
2.	СПУ	0,4	1,3	0,5
3.	Партія Регіонів	44,5	40,9	52,2
4.	ВО „Батьківщина”	3,3	5,3	2,6
5.	„Наша Україна”	0,2	0,9	0,4
6.	ВО „Свобода”	0,4	0,4	-
7.	Радикальна партія О. Ляшка	1,0	0,4	1,2
8.	Україна – вперед!	3,0	1,8	0,7
9.	УДАР	7,6	6,9	3,0
10.	Інше	7,5	3,8	3,0
11.	Важко відповісти	19,2	19,8	18,0
	Разом	100	100	100

Фіксується зворотній зв'язок між кількістю голосів за певні партії в містах та селах області (значимий на рівні 0,001 показник $\chi^2=30,586$). В містах партії УДАР, „Україна – вперед!”, ВО „Батьківщина”, ВО „Свобода”, „Наша Україна” отримали більшу підтримку, ніж у селах (по партії УДАР спостерігається найбільша різниця між результатами міста і села – 4 %). КПУ у містах та селах області отримали однаковий відсоток (18,4%), проте у м. Луганську, вона отримала менший відсоток порівняно з населеними пунктами області (12,7%). Партія Регіонів, Радикальна партія О. Ляшка отримали на селі більшу підтримку, ніж у містах області та м. Луганську (по Партії Регіонів різниця між містом в області та селом майже 10%). Такі результати можна пояснити з цієї точки зору, що село є менш сприйнятливим до змін і новацій, ніж місто. КПУ та Партія Регіонів на рівні народної свідомості асоціюються з політикою патерналізму, що має підтримку частини виборців на Донбасі. Партії УДАР, „Україна – Вперед!” представляють „нові течії”, прихильність до яких ще не сформувалася на селі. У той час, як „Наша Україна” та ВО „Свобода” орієнтують на підтримку української нації.

Отже, залежно від положення території в суспільному просторі країни визначаються особливості політичних вподобань виборців. Територіальний фактор електоральної поведінки проявляється у трьох вимірах суспільного простору: в освоєному та перетвореному фізичному

¹ Аналізуються дані дослідження міст і сіл на Півночі Луганської обл, яке було проведене колективом кафедри філософії та соціології у вересні 2012 року (N=1155).

просторі (ландшафті), у системі позицій і дистанцій соціального простору, і в суспільних образах простору (міста, регіону, країни), за якими людина орієнтується у фізичному та соціальному просторах. Приналежність м. Луганська до регіону Донбас визначає особливості електоральної поведінки, що фіксується в межах електоральної географії України. Суспільний проект співгромадянства, згідно з яким основу формування модерної української нації становить полікультурність, багатоконфесійність, і головними в межах нації є політичні та економічні лояльності, впливає на вибір мешканців регіону. Для Луганська це проявляється в тому, що, незважаючи на значуще положення локальної територіальної ідентичності в структурі ідентичностей луганців, під час голосування за кандидата вони відштовхуються від того, наскільки обізнаний кандидат у проблемах міста та від його реальних дій щодо розв'язання цих проблем.

Список використаної літератури

- 1. Туровский Р. Ф.** Политическая география / Р. Ф. Туровский. – Москва–Смоленск : Изд-во СГУ, 1999. – 205 с.
- 2. Артемов Г. П.** Политическая социология: Учебное пособие / Г. П. Артемов – М : Логос, 2002. – 280 с.
- 3. Черкашин К.** Електоральна диференціація території України // Політичний менеджмент. – 2008. – № 1 (28). – С. 23–38. <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=81&c=1962>.
- 4. Кононов И. Ф.** Донбасс и Галичина: межрегиональное взаимодействие и изменение пространственных характеристик украинского общества / И. Ф. Кононов // Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Збірник наукових праць. – Харків : Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2005. – С. 276–287.
- 5. Филиппов А. Ф.** Социология пространства / А. Ф. Филиппов. – Санкт-Петербург : „ВЛАДИМИР ДАЛЬ”, 2008. – 290 с.
- 6. Кононов И. Ф.** Донбас та Галичина: причини напруженості в стосунках та пошук історичного компромісу // Стосунки Сходу та Заходу України: минуле, сьогодення та майбутнє. Матеріали Всеукраїнської конференції. Луганськ, 25 – 26 травня 2006 р. – Луганськ : Знання, 2006. – С. 5–27.
- 7. Кононов И. Ф.** Пространственные рамки общественной жизни в представлениях горожан современной Украины (пример Луганска) / И. Ф. Кононов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 941 – С. 132–140. – Серія : „Соціологічні дослідження сучасного суспільства : методологія, теорія, методи”.
- 8. Стегній О. Г.** Типи політичної культури в регіональних спільнот України // Стегній О. Г. – Вісник Львів. ун-ту: сер. соціол. – 2008. – Вип. 2. – С. 32–56.
- 9. Хобта С. В.** Чинники покладання кордонів міської громади (на прикладі міської громади м. Луганська) / Хобта С. В. // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 2 – С. 44–56.

Живілова М. С. Територіальний фактор електоральної поведінки (приклад м. Луганська)

У статті розглядається вплив територіального фактора на електоральну поведінку луганців. Положення, яке займає місто в суспільному просторі країни, впливає на електоральну поведінку його мешканців. Належність Луганська до Донбасу визначає особливості електоральної поведінки, які пов'язані із суспільним проектом регіону. Незважаючи на значуще положення локальної територіальної ідентичності в структурі ідентичностей луганців, відповідно до чого значимим у виборі кандидата була б його приналежність до Луганська, мешканці міста основують свій вибір на обізнаності кандидата у проблемах Луганська та його реальних діях щодо розв'язання проблем.

Ключові слова: електоральна географія, суспільний простір, територіальна ідентичність, територіальна солідарність, суспільний проект.

Живилова М. С. Территориальный фактор электорального поведения (пример г. Луганска)

В статье рассматривается влияние территориального фактора на электоральное поведение луганчан. Положение, которое город занимает в общественном пространстве страны, влияет на электоральное поведение его жителей. Принадлежность Луганска к региону Донбасс определяет особенности электорального поведения, которые связаны с общественным проектом региона. Несмотря на значимое положение локальной территориальной идентичности в структуре идентичностей луганчан, в соответствии с чем, значимым при выборе кандидата являлась бы его принадлежность к Луганску, жители города основывают свой выбор на знании кандидатом проблем города и реальных действиях по их решению.

Ключевые слова: электоральная география, пространство общества, территориальная идентичность, территориальная солидарность, общественный проект.

Zhivilova M.S. Territorial Factor of the Electoral Behavior (on the Example of Luhansk)

The article considers how geographical position of the city influences the electoral behavior of the residents of Luhansk. It is shown that the position which city occupies in public space of the country determines the electoral behavior of the residents. Being a part of the Donbass region, Luhansk has specific features of the electoral behavior that are determined by the public projects of the region. Despite of the strong presence of the local territorial identity in the structure of personal identities of the residents of Luhansk, they base their choice on the candidate's awareness of the city problem issues and one's work on solving those problems.

Key words: electoral geography, the public space, territorial identity, territorial solidarity, the public project.

Стаття надійшла до редакції 16. 11. 2012 р.
Прийнято до друку 29. 03. 2013 р.
протоколом № 6.
Рецензент – д. соц. н., професор
Кононов І. Ф.

УДК [316.334. 3 : 324 : 305] (477.61)

Нужна Ю. С.

**ГЕНДЕРНІ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ
ПОВЕДІНКИ У ВЕЛИКОМУ МІСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
28 ЖОВТНЯ 2012 Р. У М. ЛУГАНСЬКУ)**

Вибори у різні органи влади відіграють значну роль у сучасному суспільстві, ставши невід'ємною частиною нашого життя. У зв'язку з цим постає питання про вивчення поведінки виборців. З цих позицій особливості електоральної поведінки все частіше стають предметом для соціологічного аналізу [1; 2; 3].

Безпосередньо впливає на формування електоральної поведінки громадян сукупність чинників політичного, соціально-економічного, соціокультурного і соціально-демографічного характеру. Дослідники електоральної поведінки одностайно стверджують, що такі чинники як соціальна і класова приналежність виборця, його стать, вік, проживання в певному регіоні, в міській або сільській місцевості, рівень освіти, загальної культури, національна, конфесійна приналежність виступають детермінантами електоральної поведінки [4, с. 11]. На їх основі можна виокремити відповідні електорати (наприклад, електорати за соціальним становищем, за гендером, за віком, за рівнем освіти, регіональні електорати тощо).

Отже, крім інших чинників, вкрай важливими для аналізу електоральної поведінки виступають, як уже зазначалося вище, соціально-демографічні характеристики, серед яких ми виокремлюємо статеві та вікові. З цього боку електоральна поведінка час від часу викликає зацікавленість дослідників [5; 6; 7; 8]

Стать і вік є дуже важливими демографічними змінними. Від них залежить багато соціальних характеристик. Стать і вік впливають на спосіб життя людини, її соціальні ролі, соціальні пріоритети, установки та інше. І це не може не позначитися на електоральній поведінці та її особливостях.